

Investigation of Social Support Perceptions and Attitudes towards the Future of Sports High School Students

Dr. İsrail Yaşın

Ministry of Education - Türkiye

ORCID: 0000-0002-9395-8474

israfil_58@hotmail.com

Abstract

The research was carried out with the aim of examining the social support perceptions and future attitudes of students studying in sports high schools. General screening method was used in the study. The sample of the research consists of 203 students, 150 male and 53 female, studying at sports high schools in Muğla in the 2022-2023 academic year. The data of the research is Social Support Assessment Scale for Children and Adolescents (C-SSAS), which consists of support from friends, support from family and support from teachers Attitude towards the Future Scale (ATFS), which consists of positive orientation, fearful orientation and planned orientation, and personal information form applied and collected. Since the distribution of the groups was normal as a result of the descriptive analyzes and normality analyzes performed using the SPSS 22.0 statistical program, the T-Test and One-Way Anova Test, which are parametric tests, were used to compare the groups. Scheffe test was used to determine from which group the significant differences emerged as a result of the One-Way Anova test. The relationships between the students' C-SSAS and ATFS scores were examined using the Pearson Correlation Test. As a result of the research, statistically significant differences were found between the groups in terms of gender, sport type and class variables of sports high school students in the sub-dimensions of C-SSAS and ATFS ($p < 0.05$). As a result of the correlation test, positive and negative very weak, weak and moderate correlations were found between the sub-dimensions of C-SSAS and ATFS ($p < 0.05$ / $p < 0.01$). As a result, in line with the data obtained from the research, it was found that the variables of gender, type of sport and grade level of the sports high school students caused differences in the sub-dimensions of the C-SSAS and ATFS, and that the students received more positive and planned orientation towards the future thanks to the sufficient support from their friends, family and teachers. It is possible to say that as a result of this, their fearful orientation towards the future has decreased.

Keywords: Sports education, Sports high school, Attitude towards the future, Student, Social support



**E-International Journal
of Educational
Research**

Vol: 14, No: 4, pp. 344-364

Research Article

Received: 2023-06-06

Accepted: 2023-08-07

Suggested Citation

Yaşın, İ. (2023). Investigation of social support perceptions and attitudes towards the future of sports high school students, *E-International Journal of Educational Research*, 14 (4), 344-364. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1310655>

Extended Abstract

Problem: While people can solve some problems on their own, they try to overcome some of their problems with the social support they receive from their family, friends and other people they interact with (Aksoy, Özcan & Çoknaz, 2018). Cobb (1976) social support; "information that makes an individual believe he or she is valued, loved, respected, and a member of a network of mutual obligations" (p. 300), Shumaker and Brownell (1984) "exchange of resources between at least two" (p. 13), Cohen (2004) "psychological and material resources provided for individuals to cope with problems" (p. 676), Martinez-Hernaez, Carceller-Maicas, DiGiacomo and Ariste (2016) also define it as "help an individual provides from people who form his/her social network" (p. 2). The degree of belief that an individual's needs such as information, support and feedback are met is called perceived social support (Procidano & Heller, 1983).

Resolving the problems that come in front of individuals by providing or not providing the necessary social support can cause some positive or negative results in various periods of their lives. While individuals who transition from childhood to adolescence and then to adulthood develop physically, emotionally and mentally, they also prepare themselves for the future by making various dreams and expectations for their future lives (Edeleklioğlu, 2012). The goals set for the future in adolescence are affected by the plans and decisions made, as well as the attitudes of family, friends and other people to individuals in various situations (Nurmi, 2001).

According to Gjesme (1983), attitude towards the future is a multifaceted concept consisting of positive and negative expectations, goals and beliefs that an individual has for the future in connection with his/her cognitive factors and motivation systems. Seginer (2008), on the other hand, defines future orientation as images that consist of moments that individuals consider important for the future, tell their life stories, and are represented consciously and impartially.

While making various plans for the future, children and adolescents may have unachievable goals and inappropriate expectations. In this case, it is important to determine the positive and negative expectations of adolescents in order to provide them with the necessary support (Iovu, 2014). Although there is an influence of other people such as family, friends and teachers with whom they communicate and interact with the group of friends on the positive and negative attitudes of individuals towards the future, the necessary supports to be received or to be provided from these for people gain great importance (Nurmi, 1991).

The support that students who prefer sports high school in line with their goals and plans such as being an athlete or interested in sports education receive from their families, classmates, teammates, teachers and coaches are very important for them to reach their goals for the future.

When the literature was examined, Yaşın, Tan, Çolakoğlu and Çolakoğlu (2019-a) and Tan, Yaşın, Çolakoğlu and Şahin (2020) studies using the Social Support Assessment Scale of Children and Adolescents (C-SSAS) for the perceptions of social support of students that doing sports, sports high school students and athletes, Aksoy, Özcan, and Çoknaz's (2018) studies using the Perceived Social Support Scale (P SSS), Akgül and Karafil (2021) and Uzundağ's (2022) studies using the Social Support Scale in Physical Activities (PASSS), Çoruh's (2020) studies using the Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS) can be found. On the other hand, Yaşın, Tan, Çolakoglu and Çolakoglu (2019-b) and Tan et al's (2020) studies using Attitudes towards the Future Scale (ATFS) on the studies about the attitudes of students doing sports and sports high school students towards the future, Dumangöz and Sanlav's (2021) studies using the Future Expectation Scale (FES), Turkay, Aydın, Güngör, Başkan, and Aydın's (2018) studies using the Adolescent Future Expectation Scale (AFES) can be found.

In line with the information provided, the research is important because there are no researches in the literature comparing the researches applied by C-SSAS and ATFS to sports high school students and the social support perceptions of sports high school students and their attitudes towards the future. In the research conducted to examine the perceptions of social support and attitudes towards the future of sports high school students, answers to the following sub-problems were also sought.

Do sports high school students' perceptions of social support and attitudes towards the future change according to gender, grade level and type of sport? Is there a relationship between the social support perceptions of sports high school students and their attitudes towards the future?

Method: In line with the convenient sampling method which is preferred in situations such as low cost, saving time, and convenience in obtaining research permission while determining the universe and sample of the research (Büyükoztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Özcan, Karadeniz, & Demirel, 2013), 270 students that gets educated in 3 Sports highschoools in the Muğla province were included to the research in 2022-2023 academic year.

In the research, the Social Support Assessment Scale for Children and Adolescents (C-SSAS) developed by Dubow and Ullman (1989) and translated to the Turkish form by Gökler (2007) and the Attitude towards the Future Scale (ATFS) developed by Güler (2004) and the personal information form, has been applied

SPSS 22.0 statistical program was used in the analysis of the data. As a result of the Cronbach's Alpha test performed for the reliability analysis of the data obtained from the scales. In the total of C-SSAS and the dimensions of support received from friends, support received from family and support received from teachers, the reliability coefficients found in the order of .80, .89, .91, and .78. On the other hand reliability coefficients of .80, .70, and .71 were found in the positive orientation, plane orientation and fearful orientation dimensions of the ATFS in order.

The normality assumptions of the scores were analyzed according to the skewness and kurtosis values obtained as a result of the descriptive analyzes made on the scores of the sports high school students from the C-SSAS and ATFS. Considering the skewness values of -1.5 and +1.5, suggested by Tabachnick and Fidell (2013), the distribution was found to be normal. Since the distribution of the groups was normal, the t-test and the One-Way Anova test were used to compare the students' C-SSAS and ATFS scores. The Scheffe test was used to determine the direction of the significant differences that emerged as a result of the One-Way Anova test. The relationship between C-SSAS and the sub-dimensions of ATFS was examined using the Pearson test. Analysis results were considered at 95% confidence level, and $p < .05$ values were considered statistically significant.

346

Findings: In the study conducted with the aim of examining the social support perceptions and future attitudes of the students studying at sports high schools, it was determined that the scores of the students in the sub-dimensions of the C-SSAS and ATFS were generally above the average. It was concluded that the average score of the support dimension received from the family of the sports high school students was higher than the average of the support dimension received from the friend and teacher. In terms of attitude towards the future, it was determined that the mean scores of positive and planned orientation were higher than the mean scores of fearful orientation (table 1).

As a result of the analyzes carried out to compare the students' C-SSAS scores according to the gender variable, statistically significant differences were obtained between the groups because the mean score of male students was higher than the average score of female students according to the support received from friends, the dimensions of support from family and the total score of social support. There was no difference between the groups in terms of support received from the teacher (table 2).

As a result of the analyzes carried out to compare the C-SSAS scores of the students according to the type of sport they do, no difference was found between the groups in terms of the support received from a friend and the support received from the teacher. Statistically significant differences were obtained between the groups because of the average score of the students who are interested in team sports according to the dimension of support received from the family and the total score of social support is higher than the average score of the students who are interested in individual sports (table 3).

As a result of the analyzes carried out to compare the C-SSAS scores of the sports high school students according to the class variables, no difference was found between the groups in the dimension of support received from the family and the dimension of support received from the teacher. Statistically significant differences were obtained between the groups, since the mean score of 10th grade students was higher than the mean score of 11th grade students according to the dimension of support received

from friends and the total score of social support. It was determined that the mean score of 11th grade students was lower than the mean score of 9th and 10th grade students (table 4).

As a result of the analyzes made to compare the ATFS scores of sports high school students according to the gender variable, no difference was found between the groups in the dimensions of planned attitude and fearful attitude. In the positive attitude dimension, statistically significant differences were obtained between the groups because the mean score of female students was higher than the mean score of male students (table 5).

As a result of the analyzes made to compare the ATFS scores of the sports high school students according to the type of sport they do, no difference was found between the groups in the dimension of planned attitude. Statistically significant differences were obtained between the groups because the mean score of the students interested in team sports was higher in the dimension of positive attitude and lower in the dimension of fearful attitude (table 6).

As a result of the analyzes made to compare the ATFS scores of the sports high school students according to the class variables, no difference was found between the groups in the dimension of positive attitude. Statistically significant differences were obtained between the groups because of the higher mean scores of the 10th grade students in the planned attitude dimension among the 9th and 10th grade students and and lower mean scores of the 9th grade students between the 9th and 11th grades in the fearful attitude dimension (table 7).

In order to determine the relationships between the C-SSAS and ATFS sub-dimensions of sports high school students, very weak, weak and moderate correlations were found in the positive and negative directions as a result of the Pearson test.

Suggestions: It is suggested that the research should be carried out in a way to cover different provinces, different types of high schools and socio-economic etc. variables of the students. In order to reduce the fearful tendencies of the students by developing a positive and planned attitude towards the future, it is recommended to provide the necessary support to them by the people they are in contact with.

Spor Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Destek Algıları ile Geleceğe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Dr. İsrail Yaşın

Milli Eğitim Bakanlığı - Türkiye

ORCID: 0000-0002-9395-8474

israfil_58@hotmail.com

Özet

Araştırma spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumlarını incelemek amacı ile yapılmıştır. Araştırmada genel tarama yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında Muğla ilinde bulunan spor liselerinde öğrenim gören 150'si erkek ve 53'ü kadın olmak üzere 203 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri arkadaşstan alınan destek, aileden alınan destek ve öğretmenlerden alınan destek boyutlarından oluşan Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği (Ç-SDDÖ), olumlu yönelim, korkulu yönelim ve planlı yönelim boyutlarından oluşan Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği (GYTÖ) ile kişisel bilgi formu uygulanarak toplanmıştır. SPSS 22,0 istatistik programı kullanılarak yapılan tanımlayıcı analizler ve normallik analizleri sonucunda grupların dağılımı normal olduğundan dolayı grupların karşılaştırılmasında parametrik testlerden T-Testi ve One-Way Anova Testi kullanılmıştır. One-Way Anova testi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için Scheffe testi kullanılmıştır. Öğrencilerin Ç-SDDÖ ile GYTÖ puanları arasındaki ilişkiler ise Pearson Korelasyon Testi kullanılarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet, spor türü ve sınıf değişkenlerine göre gruplar arasında Ç-SDDÖ ve GYTÖ alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Korelasyon testi sonucunda da Ç-SDDÖ ve GYTÖ alt boyutları arasında pozitif ve negatif yönde çok zayıf, zayıf ve orta düzeyde ilişkiler bulunmuştur ($p < 0,05$ / $p < 0,01$). Sonuç olarak araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet, yapılan spor türü ve sınıf düzeyi değişkenlerinin Ç-SDDÖ ile GYTÖ'nün alt boyutlarında farklılaşmalara yol açtığı, öğrencilerin arkadaş, aile ve öğretmenlerinden yeterli düzeyde aldıkları destek sayesinde geleceğe yönelik daha olumlu ve planlı yönelim içerisinde olduklarını bunların sonucunda da geleceğe yönelik korkulu yönelimlerinin azaldığını söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Spor eğitimi, Spor Lisesi. Geleceğe yönelik tutum, Öğrenci, Sosyal Destek



**E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 14, No: 4, ss. 344-364

Araştırma Makalesi

348

Gönderim: 2023-06-06

Kabul: 2023-08-07

Önerilen Atıf

Yaşın, İ. (2023). Spor lisesi öğrencilerinin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumlarının incelenmesi, E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 14 (4), 344-364. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1310655>

GİRİŞ

İnsanlar yaşamları boyunca önlerine çıkan bazı sorunları kendi başlarına giderebilirlerken bazı sorunlarını ise ailesi, arkadaşları ve etkileşimde olduğu diğer kişilerden elde ettikleri sosyal destekler ile aşmaya çalışırlar (Aksoy, Özcan ve Çoknaz, 2018). Cobb (1976) sosyal desteği; "bireyin kendisine değer verildiğine, sevildiğine, saygı duyulduğuna ve karşılıklı yükümlülükler ağının bir üyesi olduğuna inandıran bilgi" (s. 300), Shumaker ve Brownell (1984) "en az iki arasındaki kaynak alışverişi" (s. 13), Cohen (2004) "bireylerin sorunlarla baş edebilmesi için sağlanan psikolojik ve maddi kaynaklar" (s. 676), Martinez-Hernaez, Carceller-Maicas, DiGiacomo ve Ariste de (2016) "bireyin sosyal ağını oluşturan kişilerden sağladığı yardım" (s. 2) olarak tanımlamaktadırlar. Bireyin bilgi, destek ve geri bildirim gibi ihtiyaçlarının karşılandığına dair inanma derecesine ise algılanan sosyal destek denir (Procidano ve Heller, 1983).

Genel olarak sosyal destek türleri ilgi ve sevgi gibi duygulara dayanan "duygusal destek", maddi yardımları içeren "araşsal destek", boş zamanları başkaları ile geçirmeye dayalı "arkadaşlık desteği", problemlerin çözümüne yönelik bilgilerin sağlanması ile ilgili "bilgi desteği" ve bireyin kabul edilip değer görmesi ile ilgili "saygı desteği" olmak üzere beş gruba ayrılmaktadır (Barrera, 1986; Caplan, 1974). Her yaş grubundaki bireyin gerektiği zaman ihtiyaç duyabileceği bu destek türleri çeşitli yollardan temin edilebilmektedir. Çocuk ve ergenlerin ihtiyaç duydukları zaman yardım isteyebilecekleri veya bekleyebilecekleri ana destek kaynakları olarak aile, arkadaşlar ve öğretmenler öne çıkmaktadır (Cauce ve Srebnik, 1990; Wall, Covell ve MacIntyre, 1999). Bireylerin yaşam yolculuklarında ilk olarak ve öncelikle aileden elde edilen sosyal destekler (Akyol ve Salı, 2013; Yalçın, 2015), sonraki yıllarda ise ailenin yanında sosyal çevre, arkadaş ve öğretmenleri tarafından karşılanmaktadır (Türköz, Köröğlu ve Kırpalı, 2017).

Kişilerarası ilişkilerde bireylerin yardım etmek amacı ile birbirlerine verdikleri en önemli katkılardan olan sosyal destek (Kapıkıran ve Özgüngör, 2009), bireyin fizyolojik ve psikolojik bütünlüğünü devam ettirmesi ile sürekli olarak karşılıklı ilişkiler içerisinde olduğunu hatırlatmada önemli rol oynamaktadır (Caplan, 1974). Ayrıca sosyal destek, değerlerin, duyguların paylaşarak, sosyal rollerin yerine getirilmesine (Deveci ve Ahmetoğlu, 2018), duygu, düşünce ve davranışların olumlu yönde düzenlenmesi ile yaşama anlam katılmasına olanak sağlar (Callaghan ve Morrissey 1993). Sosyal desteğin ifade edilen yararları bireylerin değer yargılarına, alacakları kararlara, hedeflere ve geleceğe yönelik tutumlarına olumlu etkiler yapabilmektedir (Tan, Yaşın, Çolakoğlu ve Şahin, 2020).

Bireylerin önlerine çıkan sorunları çözümleme konusunda gerekli sosyal destekleri temin ederek veya edemeyerek çözüme kavuşturmaları yaşamlarının çeşitli dönemlerinde bir takım olumlu veya olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Çocukluktan ergenliğe ardından da yetişkinliğe geçiş yapan bireyler fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak gelişirlerken ayrıca gelecekteki yaşamlarına yönelik olarak da çeşitli hayaller kurarak, beklentiler oluşturarak kendilerini geleceğe hazırlarlar (Eldeleklioğlu, 2012). Ergenlik yıllarında geleceğe yönelik belirlenen hedefler, yapılan planlar ve alınan kararların yanında, ergen; aile, arkadaşlar ve diğer kişilerin çeşitli durumlarda bireylere gösterdikleri tutumlardan da etkilenmektedir (Özekes, 2023; Toprakçı, 2017). (Nurmi, 2001). Gjesme'ye (1983) göre geleceğe yönelik tutum, bireyin bilişsel faktörleri ve motivasyon sistemleri ile bağlantılı olarak geleceğe dair sahip olduğu olumlu ve olumsuz beklentiler, hedefler ve inançlarından oluşan çok yönlü bir kavramdır. Seginer (2008) ise gelecek yönelimini bireylerin geleceğe yönelik önemli gördüğü anlardan meydana gelen, hayat hikayelerini anlatan, bilinçli ve tarafsız olarak temsil edildiği görüntüler olarak ifade etmektedir. Bireylerin cinsiyet, sosyal sınıf, etnik köken, eğitim düzeyi (Holopainen ve Sulinto, 2005), sosyal yaşantıları ve ilişkilerinden etkilenen gelecek yönelim ve beklentileri "motivasyon", "planlama" ve "değerlendirmeden" meydana gelen psikolojik bir süreçtir (Nurmi, 1991). İlk olarak değer yargıları, gelecekte beklenen yaşantılar ve güdüler doğrultusunda hedeflerini belirleyen bireyler bu hedefleri gerçekleştirmek için planlamalar yaptıktan sonra belirlenen hedefleri ve planları gerçekleştirmek için ellerine geçen fırsatları değerlendirerek geleceklerine yön verirler (Nurmi, 1991). Bireylerin geleceğe yönelik beklentileri genel olarak okulu bitirmeye, meslek veya unvan sahibi olmaya yönelik "başarıya ilişkin beklentiler", uygun eş bulmaya, aile kurmaya ve çocuk sahibi olmaya yönelik "ilişkisel beklentiler", iyi bir insan olmak gibi kişisel özelliklerini geliştirmeye yönelik "varoluşsal beklentiler" ve yaşamsal durumların değiştirilmesine yönelik "deneysel beklentilerden" oluşmaktadır (Artar, 2003).

Çocuklar ve ergenler geleceğe yönelik çeşitli planlar yaparken ulaşamayabilecekleri hedefler ile uygun olmayan beklentiler içerisinde olabilirler. Bu durumda onlara gerekli desteğin sağlanabilmesi için

ergenlerin olumlu ve olumsuz beklentilerinin belirlenmesi önemlidir (Iovu, 2014). Bireylerin geleceğe yönelik olumlu ve olumsuz tutumları konusunda aile, arkadaş grubu ile iletişim ve etkileşim içerisinde bulunduğu öğretmen vb. diğer insanların etkisi bulunmakla birlikte bu kişilerden alınacak veya sağlanacak gerekli destekler oldukça fazla önem kazanmaktadır (Nurmi, 1991).

Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü lise türlerinden olan spor liselerinin amacı "ortaöğretimin genel amaçlarının yanı sıra, öğrencilere beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve beceriler kazandırmak, beden eğitimi ve spor alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmektir". Ülkemizde ilk spor lisesi 2004 yılında İstanbul'da açılmıştır (Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, 2018). Spor liselerine özel yetenek sınavları ile yerleşen öğrenciler okul hayatları boyunca genel kültür derslerinin yanında beden eğitimi ve spor branşlarına yönelik derslerde görmektedirler. Spor lisesi öğrencileri beden eğitimi ile spora yönelik dersler ve katıldıkları sportif faaliyetler sayesinde sporun etkilerini hissederek fiziksel ve zihinsel olarak gelişmektedirler.

Sporcu olma veya spor eğitimi ile ilgilenme gibi hedefleri ve planları doğrultusunda spor lisesini tercih eden öğrencilerin geleceğe yönelik hedeflerine ulaşabilmeleri için ailesi, sınıf ve takım arkadaşları ile öğretmen ve antrenörlerinden aldıkları destekler oldukça önemlidir. Literatür incelendiğinde spor yapan öğrenciler, spor lisesi öğrencileri ile sporcuların sosyal destek algıları üzerine Yaşın, Tan, Çolakoğlu ve Çolakoğlu (2019-a) ile Tan vd.'nin (2020) Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeğini (Ç-SDDÖ), Aksoy, Özcan ve Çoknaz'ın (2018) Algılanan Sosyal Destek Ölçeğini (ASDÖ-R), Akgül ve Karafil (2021) ile Uzundağ'ın (2022) Fiziksel Aktivitelerde Sosyal Destek Ölçeğini (FASDÖ), Çoruh'un da (2020) Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğini (MSPSS) kullanarak yaptıkları araştırmalara rastlanmaktadır. Spor yapan öğrenciler ile spor lisesi öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları üzerine ise Yaşın, Tan, Çolakoğlu ve Çolakoğlu (2019-b) ile Tan vd.'nin (2020) Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeğini (GYTÖ), Dumangöz ve Sanlav'ın (2021) Gelecek Beklentisi Ölçeğini (GBÖ), Turkay, Aydın, Güngör, Başkan ve Aydın'ın da (2018) Ergen Gelecek Beklentisi Ölçeğini (EGBÖ) kullanarak yaptıkları araştırmalara rastlanmaktadır.

Verilen bilgiler doğrultusunda, literatürde Ç-SDDÖ ve GYTÖ'nün spor lisesi öğrencilerine uygulandığı araştırmalar ile spor lisesi öğrencilerinin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumlarının karşılaştırıldığı araştırmalara rastlanmamasından dolayı araştırma önem arz etmektedir. Spor lisesi öğrencilerinin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumlarını incelemek amacı ile yapılan araştırmada ayrıca aşağıdaki alt problemlere de yanıtlar aranmıştır.

1. Spor lisesi öğrencilerinin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumları cinsiyete göre değişmekte midir?
2. Spor lisesi öğrencilerinin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumları sınıf düzeyine göre değişmekte midir?
3. Spor lisesi öğrencilerinin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumları ilgilenilen spor türüne göre değişmekte midir?
4. Spor lisesi öğrencilerinin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumları arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın modeline, evren ve örneklemine, veri toplama araçlarına, araştırma etiğine, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Muğla ilindeki spor liselerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumlarının incelenmesi amacı ile yapılan araştırmada genel tarama yöntemi uygulanmıştır. Karasar (2018), genel tarama modelini "Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri" (s. 111) olarak ifade etmektedir.

Evren-Örneklem

Araştırmının evren ve örnekleme belirlenirken düşük maliyet, zamandan tasarruf etme, araştırma iznini almada kolaylık gibi durumlarda tercih edilen uygun örnekleme yöntemi (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Özcan, Karadeniz ve Demirel, 2013) doğrultusunda araştırmaya 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında Muğla ilinde bulunan toplam 3 Spor Lisesinde öğrenim görmekte olan 270 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde ise %95 güven aralığı ve $\alpha = .05$ hata payına sahip olmak üzere (Karasar, 2018) evren büyüklüğü 270 olan araştırmada yapılan hesaplamalar sonucunda örneklem sayısının en az 160 kişiden oluşması uygun görülmüştür. Yapılan hesaplamalar doğrultusunda araştırmanın örneklemini Muğla ilindeki üç Spor Lisesinde öğrenim görmekte olup gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 203 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 53'ü (%26,1) kadın, 150'si (%73,9) erkektir. Öğrencilerin 62'si (%30,5) bireysel sporlar ile 141'i (%69,5) ise takım sporları ile ilgilenmektedirler. 61 (%30) öğrenci 9. sınıfta, 40 (%19,7) öğrenci 10. sınıfta, 102 (%50,2) öğrenci ise 11. sınıfta okumaktadırlar. 3 okulda da yeterli sayıda 12. sınıf öğrencisi olmadığından dolayı araştırmaya dâhil edilmemişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kişisel bilgi formu ile Dubow ve Ullman (1989) tarafından geliştirilip Türkçe formunun uyarlaması Gökler (2007) tarafından yapılan Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği (Ç-SDDÖ) ve Güler (2004) tarafından geliştirilen Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği (GYTÖ) uygulanmıştır.

Ç-SDDÖ arkadaştan alınan destek (19 madde), aileden alınan destek (12 madde) ve öğretmenden alınan destek (10 madde) olmak üzere 3 alt boyut ve 41 maddeden oluşan 5'li likert tipi ölçektir (1 =hiçbir zaman, 2 = nadiren, 3 =bazen, 4 = çoğu zaman, 5 = her zaman). Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 205'tir. Ölçeğin 1, 3, 4, 10, 13, 15, 17, 18, 22, 24, 25, 28, 30, 31, 33, 34, 37, 39 ve 41. maddeleri ters kodlanarak analizleri yapılmıştır. Yapılan iç tutarlık analizi sonucunda, Cronbach Alfa güvenilirlik değerleri tüm ölçek için .93, arkadaştan alınan destek, aileden alınan destek ve öğretmenden alınan destek alt boyutları için de sırasıyla .89, .86 ve .88 olarak hesaplanmıştır (Gökler, 2007).

Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği (GYTÖ), olumlu, korkulu ve planlı yönelim olmak üzere 3 alt boyut ve 40 maddeden oluşan 5'li Likert tipi ölçektir. Ölçeğin 40 maddelik ilk formundan sonra faktör analizi çalışmaları sonucunda 15 maddelik kısa formu oluşturulmuştur. Araştırmamızda olumlu yönelim 5 madde (13, 29, 30, 35, 36), planlı yönelim boyutu 5 madde (5, 7, 14, 16, 20) ve korkulu yönelim 5 madde (6, 11, 21, 22, 38) olmak üzere toplam 15 maddeden oluşan kısa formu kullanılmıştır. Ölçeğin 7, 20, ve 22. maddeleri ters puanlanarak analizleri yapılmıştır. Cronbach Alfa güvenilirlik puanları olumlu, kaygılı ve planlı yönelim boyutları için sırasıyla .80, .79 ve .81 olarak, test-tekrar güvenilirlik puanları ise .70, .76, ve .71 olarak tespit edilmiştir (Güler, 2004).

Verilerin Toplanması ve Etik

"Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi" "Tıp ve Sağlık Bilimleri Etik Kurulu-2'nin (Spor, Sağlık)" 08/02/2023 tarih ve 18 sayılı kararı ile araştırmanın etik kurallara uygun olduğu bildirilmiştir. Muğla Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 08/03/2023 tarih ve 71806291 sayılı yazı ile alınan izin doğrultusunda araştırmacı tarafından okullara gidilerek dağıtılan veri toplama araçları araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere kendi öğretmenleri tarafından uygulanarak veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi:

Verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik programı kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilerin güvenilirlik analizleri için yapılan Cronbach's Alpha testi sonucunda Ç-SDDÖ toplamında ve arkadaştan alınan destek, aileden alınan destek ve öğretmenden alınan destek boyutlarında sırası ile .80, .89, .91, ve .78, GYTÖ'nün olumlu yönelim, planlı yönelim ve korkulu yönelim boyutlarında ise sırası ile .80, .70 ve .71 güvenilirlik katsayıları bulunmuştur. Genel olarak .70'nin üzerindeki Cronbach Alfa değerlerinin kabul edilebilir olmasından dolayı veri toplama araçlarının araştırma için güvenilir seviyede ölçme yaptığını söylemek mümkündür (Pallant, 2017).

Spor lisesi öğrencilerinin Ç-SDDÖ ile GYTÖ'den aldıkları puanlara yapılan tanımlayıcı analizler sonucunda elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerine göre puanların normallik varsayımları analiz

edilmiştir. Tabachnick ve Fidell (2013) tarafından önerilen -1,5 ile +1,5 çarpıklık basıklık değerleri dikkate alındığında dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir (tablo 1).

Grupların dağılımı normal olduğundan dolayı öğrencilerin Ç-SDDÖ ile GYTÖ puanlarını karşılaştırmak için cinsiyet ve yaptıkları spor türü değişkenlerine göre bağımsız gruplar t-testi, sınıf değişkenlerine göre ise tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) kullanılmıştır. One-Way Anova testi sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Levene testi ile varyansların homojenlik durumu test edilmiştir. Levene testi sonucunda varyanslar homojen olduğu için Post Hoc testlerinden olan, gruplardaki örneklem büyüklüklerinin eşit olmasını gerektirmeyen durumlarda kullanılan Scheffe testi (Taşpınar, 2017) ile farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ç-SDDÖ ve GYTÖ alt boyutları arasındaki ilişki ise Pearson testi kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonuçları %95 güven düzeyinde ele alınmış olup, $p < ,05$ değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde spor lisesi öğrencilerinden elde edilen verilerin analizlerine ve bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Ç-SDDÖ ile GYTÖ puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Alt Boyutlar		N	Toplam Puan			Ortalama Puan			Çarpıklık	Basıklık
			Min	Max	$\bar{X} \pm S$	Min	Max	$\bar{X} \pm S$		
Ç-SDDÖ	Arkadaştan Alınan Destek	203	24	92	65,94±13,17	1,26	4,84	3,47±,69	-,318	-,100
	Aileden Alınan Destek	203	18	60	47,94±10,49	1,50	5,00	3,99±,87	-,740	-,462
	Öğretmenden Alınan Destek	203	13	50	34,71±6,69	1,30	5,00	3,47±,66	-,057	-,060
	Sosyal Destek Toplam	203	86	196	148,61±23,81	2,10	4,78	3,62±,58	-,109	-,712
GYTÖ	Olumlu Yönelim	203	5	25	19,19±3,90	1,00	5	3,83±,78	-,755	,765
	Planlı Yönelim	203	8	25	18,48±3,12	1,60	5	3,69±,62	-,477	,703
	Korkulu Yönelim	203	5	25	15,23±4,12	1,00	5	3,04±,82	-,110	-,311

352

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğrencilerin Ç-SDDÖ ve GYTÖ’den aldıkları puanlara göre yapılan tanımlayıcı analizler sonucunda Ç-SDDÖ’nün arkadaştan alınan destek boyutunda en düşük “24” en yüksek “92” ve $\bar{X}$ = “65,94” puan, aileden alınan destek boyutunda en düşük “18” en yüksek “60” ve $\bar{X}$ = “47,94” puan, öğretmenden alınan destek boyutunda en düşük “13” en yüksek “50” ve $\bar{X}$ = “34,71” puan, sosyal destek toplamında en düşük “86” en yüksek “196” ve $\bar{X}$ = “148,61” puan, GYTÖ’nün olumlu yönelim boyutunda en düşük “5” en yüksek “25” ve $\bar{X}$ = “19,19” puan, planlı yönelim boyutunda en düşük “8” en yüksek “25” ve $\bar{X}$ = “18,48” puan, korkulu yönelim boyutunda en düşük “5” en yüksek “25” ve $\bar{X}$ = “15,23” puan aldıkları belirlenmiştir.

1. Spor Lisesi Öğrencilerinin Ç-SDDÖ Puanlarının İncelenmesi

Bu bölümde spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet, spor türü ve sınıf değişkenlerine göre Ç-SDDÖ puanlarının incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Ç-SDDÖ puanlarının incelenmesi

	Alt Boyutlar	Değişken	n	$\bar{X}$	S	t	sd	p
Ç-SDDÖ	Arkadaştan	Kadın	53	62,00	13,01	-2,571	201	,011*
	Alınan Destek	Erkek	150	67,34	12,98			
	Aileden Alınan	Kadın	53	44,92	11,89	-2,469	201	,014*
	Destek	Erkek	150	49,01	9,77			
	Öğretmenden	Kadın	53	34,35	7,41	-,455	201	,649
	Alınan Destek	Erkek	150	34,84	6,44			
	Sosyal Destek	Kadın	53	141,28	23,90	-2,644	201	,009*
	Toplam	Erkek	150	151,20	23,31			

* $p < ,05$

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre Ç-SDDÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre; arkadaşta alınan destek ($t_{(201)}=-2,571$; $p=.011<.05$; $\bar{X}_{kadın}=62,00<\bar{X}_{erkek}=67,34$), aileden alınan destek ($t_{(201)}=-2,469$; $p=.014<.05$; $\bar{X}_{kadın}=44,92<\bar{X}_{erkek}=49,01$) boyutlarına ve Sosyal destek toplam puanına ($t_{(201)}=-2,644$; $p=.009<.05$; $\bar{X}_{kadın}=141,28<\bar{X}_{erkek}=151,20$) göre kadın ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir. Öğretmenden alınan destek ($t_{(201)}=-,455$; $p=.649>.05$) boyutunda ise gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin spor türü değişkenlerine göre Ç-SDDÖ puanlarının incelenmesi

	Alt Boyutlar	Değişken	n	$\bar{X}$	S	t	sd	p
Ç-SDDÖ	Arkadaştan Alınan Destek	Bireysel	62	63,90	12,46	-1,469	201	,143
		Takım	141	66,84	13,42			
	Aileden Alınan Destek	Bireysel	62	45,22	10,85	-2,480	201	,014*
		Takım	141	49,14	10,14			
	Öğretmenden Alınan Destek	Bireysel	62	33,91	6,93	-1,129	201	,260
		Takım	141	35,07	6,58			
	Sosyal Destek Toplam	Bireysel	62	143,04	24,13	-2,228	201	,027*
		Takım	141	151,05	23,34			

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin yaptıkları spor türü değişkenine göre Ç-SDDÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre; arkadaşta alınan destek ($t_{(201)}=-1,469$; $p=.143>.05$) ve öğretmenden alınan destek ($t_{(201)}=-1,129$; $p=.260>.05$) boyutlarına göre gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Aileden alınan destek ($t_{(201)}=-2,480$; $p=.014<.05$; $\bar{X}_{bireysel}=45,22<\bar{X}_{takım}=49,14$) boyutu ile Sosyal destek toplam puanına ($t_{(201)}=-2,228$; $p=.027<.05$; $\bar{X}_{bireysel}=143,04<\bar{X}_{takım}=151,05$) göre bireysel ve takım sporları ile ilgilenen öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin sınıf değişkenlerine göre Ç-SDDÖ puanlarının incelenmesi

353

	Alt Boyutlar	Değişken	n	$\bar{X}$	S	F	p	Anlamlı Fark
Ç-SDDÖ	Arkadaştan Alınan Destek	9.Sınıf	61	64,34	11,81	3,724	,026*	2>3
		10. Sınıf	40	69,10	11,93			
		11. Sınıf	102	63,27	11,25			
	Aileden Alınan Destek	9.Sınıf	61	48,52	10,24	1,828	,163	
		10. Sınıf	40	50,27	10,23			
		11. Sınıf	102	46,68	10,64			
	Öğretmenden Alınan Destek	9.Sınıf	61	34,08	7,82	1,024	,361	
		10. Sınıf	40	36,00	7,00			
		11. Sınıf	102	34,59	5,78			
	Sosyal Destek Toplam	9.Sınıf	61	146,95	21,87	3,460	,033*	2>3
		10. Sınıf	40	155,37	24,09			
		11. Sınıf	102	144,55	21,73			

*p<.05 1= 9. Sınıf, 2=10. Sınıf, 3=11. Sınıf

Tablo 4 incelendiğinde spor lisesi öğrencilerinin sınıf değişkenlerine göre Ç-SDDÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) sonuçlarına göre; aileden alınan destek boyutu ($F=1,828$, $p=.163>.05$) ile öğretmenden alınan destek boyutunda ($F=1,024$, $p=.361>.05$) gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Arkadaştan alınan destek boyutu ($F=3,724$, $p=.026<.05$) ile sosyal destek toplam puanına ($F=3,460$, $p=.033<.05$) göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir. Farklılığın yönünü tespit etmek için yapılan Scheffe testi sonucunda; 10.sınıf ile 11.sınıf öğrencileri arasında arkadaşta alınan destek boyutu ($\bar{X}_{10.sınıf}=69,10>\bar{X}_{11.sınıf}=63,27$) ile sosyal destek toplam puanına ($\bar{X}_{10.sınıf}=155,37>\bar{X}_{11.sınıf}=144,55$) göre 10.sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

2. Spor Lisesi Öğrencilerinin GYTÖ Puanlarının İncelenmesi

Bu bölümde spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet, spor türü ve sınıf değişkenlerine göre GYTÖ puanlarının incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre GYTÖ puanlarının incelenmesi

	Alt Boyutlar	Değişken	n	$\bar{X}$	S	t	sd	p
GYTÖ	Olumlu Tutum	Kadın	53	18,11	3,89	-2,374	201	,019*
		Erkek	150	19,58	3,85			
	Planlı Tutum	Kadın	53	18,09	3,17	-1,068	201	,287
		Erkek	150	18,62	3,09			
	Korkulu Tutum	Kadın	53	16,03	3,83	1,661	201	,098
		Erkek	150	14,94	4,20			

*p<,05

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre GYTÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre; planlı tutum ($t_{(201)}=-1,068$; $p=,287>,05$) ile korkulu tutum ($t_{(201)}=1,661$; $p=,098>,05$) boyutlarında gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Olumlu tutum boyutunda ise kadın öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiştir ($t_{(201)}=-2,374$; $p=,019<,05$; $\bar{X}_{kadın}=18,11<\bar{X}_{erkek}=19,58$).

Tablo 6. Öğrencilerin spor türü değişkenlerine göre GYTÖ puanlarının incelenmesi

	Alt Boyutlar	Değişken	n	$\bar{X}$	S	t	sd	p
GYTÖ	Olumlu Tutum	Bireysel	62	18,27	3,72	-2,252	201	,025*
		Takım	141	19,60	3,93			
	Planlı Tutum	Bireysel	62	18,32	3,05	-,499	201	,618
		Takım	141	18,56	3,15			
	Korkulu Tutum	Bireysel	62	16,11	4,10	2,032	201	,043*
		Takım	141	14,84	4,09			

*p<,05

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin yaptıkları spor türü değişkenine göre GYTÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçlarına göre; planlı tutum ($t_{(201)}=-,499$; $p=,618>,05$) boyutunda gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Olumlu tutum boyutu ($t_{(201)}=-2,252$; $p=,025<,05$; $\bar{X}_{bireysel}=18,27<\bar{X}_{takım}=19,60$) ile korkulu tutum boyutlarına ($t_{(201)}=2,032$; $p=,043<,05$; $\bar{X}_{bireysel}=16,11>\bar{X}_{takım}=14,84$) göre ise bireysel ve takım sporları ile ilgilenen öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir (Korkulu tutum boyutunda elde edilen düşük puanlar korkulu yönelimin daha az olduğu anlamına gelmektedir).

Tablo 7. Öğrencilerin sınıf değişkenlerine göre GYTÖ puanlarının incelenmesi

	Alt Boyutlar	Değişken	n	$\bar{X}$	S	F	p	Anlamlı Fark
GYTÖ	Olumlu Tutum	9.Sınıf	61	19,00	4,35	,427	,653	
		10. Sınıf	40	19,70	3,63			
		11. Sınıf	102	19,11	3,75			
	Planlı Tutum	9.Sınıf	61	17,70	3,26	4,284	,015*	2>1
		10. Sınıf	40	19,52	3,61			
		11. Sınıf	102	18,54	2,70			
	Korkulu Tutum	9.Sınıf	61	14,26	4,47	3,528	,031*	3>1
		10. Sınıf	40	14,58	4,03			
		11. Sınıf	102	15,96	3,83			

*p<,05 1= 9. Sınıf, 2=10. Sınıf, 3=11. Sınıf

Tablo 7 incelendiğinde spor lisesi öğrencilerinin sınıf değişkenlerine göre GYTÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) sonuçlarına göre; olumlu tutum boyutunda ($F=,427$, $p=,653>,05$) gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Planlı tutum boyutu ($F=4,284$, $p=,015<,05$) ile korkulu tutum boyutunda ($F=3,528$, $p=,031<,05$) ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir. Farklılığın yönünü tespit etmek için yapılan Scheffe testi sonucunda; 9. Sınıf ile 10.sınıf ve 11.sınıf öğrencileri arasında planlı tutum boyutunda ($\bar{X}_{10.sınıf}=19,52>\bar{X}_{9.sınıf}=17,70$) 10. sınıf öğrencilerinin, korkulu tutum boyutuna ($\bar{X}_{11.sınıf}=15,96>\bar{X}_{9.sınıf}=14,26$) göre de 9.sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu

tespit edilmiştir (Korkulu tutum boyutunda elde edilen düşük puanlar korkulu yönelimin daha az olduğu anlamına gelmektedir).

3. Spor Lisesi Öğrencilerinin Ç-SDDÖ ve GYTÖ Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Bu bölümde spor lisesi öğrencilerinin Ç-SDDÖ ve GYTÖ alt boyutları arasındaki ilişkilere ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 8. Spor lisesi öğrencilerinin Ç-SDDÖ ve GYTÖ alt boyutlarına göre Pearson Testi sonuçları

Boyutlar	Ç-SDDÖ				GYTÖ	
	1	2	3	4	5	6
Arkadaştan Alınan Destek ¹	1,000	,428**	,453**	,368**	,191**	-,181*
Aileden Alınan Destek ²		1,000	,287**	,274**	,173*	-,226**
Öğretmenden Alınan Destek ³			1,000	,374**	,332**	-,213**
Olumlu Yönelim ⁴				1,000	,593**	-,298**
Planlı Yönelim ⁵					1,000	-,197**
Korkulu Yönelim ⁶						1,000

*p < ,05 / **p < ,01

Tablo 8 incelendiğinde spor lisesi öğrencilerinin Ç-SDDÖ ve GYTÖ'nün alt boyutları arasındaki ilişkileri tespit etmek için yapılan Pearson testi sonuçlarına göre; arkadaşta alınan destek boyutu ile aileden alınan destek (r= ,428, p<,01), öğretmenden alınan destek (r= ,453, p<,01), olumlu yönelim (r= ,368, p<,01), planlı yönelim (r= ,191, p<,01) ve korkulu yönelim boyutları (r= -,181, p<,05) arasında; aileden alınan destek boyutu ile öğretmenden alınan destek (r= ,287, p<,01), olumlu yönelim (r= ,274, p<,01), planlı yönelim (r= ,173, p<,05) ve korkulu yönelim boyutları (r= -,226, p<,01) arasında; öğretmenden alınan destek ile olumlu yönelim (r= ,374, p<,01), planlı yönelim (r= ,332, p<,01) ve korkulu yönelim boyutları (r= -,213, p<,01) arasında; olumlu yönelim boyutu ile planlı yönelim (r= ,593, p<,01) ve korkulu yönelim boyutları (r= -,298, p<,01) arasında; planlı yönelim boyutu ile de korkulu yönelim boyutu (r= -,197, p<,01) arasında ilişkiler tespit edilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Spor liselerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyal destek algıları ile geleceğe yönelik tutumlarının incelenmesi amacı ile yapılan araştırmada öğrencilerin Ç-SDDÖ ile GYTÖ'nün alt boyutlarından aldıkları puanların genel olarak ortalamasının üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Spor lisesi öğrencilerinin aileden alınan destek boyutu puan ortalamalarının arkadaşta ve öğretmenden alınan destek boyutu puan ortalamalarından daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Geleceğe yönelik tutum bakımından ise olumlu ve planlı yönelim puan ortalamalarının korkulu yönelim puan ortalamalarına göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (tablo 1).

Mevcut araştırmanın sonuçlarına benzer şekilde Yaşın vd. (2019-a) ile Ezzell, Swenson ve Brondino da (2000), Ç-SDDÖ kullanarak yaptıkları araştırmada çocukların aile, arkadaş ve öğretmenden alınan destek puanlarının oldukça yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Kaya, Bodur ve Yalnız (2014) "Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeğini", Şimşek de (2012) "Gelecek Beklentisi Ölçeğini" kullanarak lise öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmalarda öğrencilerin geleceğe yönelik puanlarının ortalamasının üzerinde olduğunu, öğrencilerin geleceğe yönelik olarak olumlu beklentiler içerisinde olduklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda spor lisesi öğrencilerinin sosyal destek puanlarının ortalamasının üzerinde çıkmasının sporcu olma veya spor eğitimi ile ilgilenme gibi hedefleri ve planları doğrultusunda spor liselerini tercih ederken ailelerinden, katıldıkları sportif etkinliklerde de takım arkadaşları, öğretmenleri ve antrenörlerinden gerekli sosyal destekleri almalarından kaynaklanabileceğini ifade edebiliriz. Bunun yanı sıra sportif faaliyetlerin bireylerin yardımlaşma ve paylaşma gibi sosyal becerileri kazanmalarına öncülük etmesi (Kong, Zhao ve You, 2013; Yılmaz, Karlı ve Yetim, 2006) spor ile uğraşan öğrencilerin sosyal destek algısını geliştirebilir. Öğrencilerin geleceğe yönelik olumlu ve planlı yönelim puan ortalamalarının korkulu yönelim puanlarına göre yüksek çıkmasını ise hedefleri doğrultusunda spor

liselerine kayıt olmaları ile hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik çaba sarfederken aileden ve yakın çevrelerinden aldıkları maddi ve manevi desteklere bağlamak mümkündür. Yaşam sürecinde ihtiyaç duyduğu maddi ve manevi sosyal destekleri olarak geleceğe yönelik olumlu ve planlı yönelim içerisinde olmalarından dolayı da korkulu yönelimleri azalabilir. [Küçük ve Koç \(2004\)](#), kötümser, bunalımlı ve olumsuz tutum ve davranışların sportif etkinlikler yolu ile yok edilebileceğini, [Koruç ve Bayar'da \(1990\)](#) bireylerin günlük yaşamlarındaki sıkıntıları ile geleceğe yönelik olumsuz kaygılarından spor ile uğraşarak kurtulabileceklerini ifade etmişlerdir. Literatür doğrultusunda spor lisesi öğrencilerinin geleceğe yönelik olumlu ve planlı tutumları hakkında elde edilen sonuçların sporun etkilerinden kaynaklanabileceğini ifade etmek mümkündür.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre Ç-SDDÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan analizler sonucunda arkadaştan alınan destek, aileden alınan destek boyutlarına ve sosyal destek toplam puanına göre erkek öğrencilerin puan ortalamalarının kadın öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olması nedeni ile gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir. Öğretmenden alınan destek boyutunda ise gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir (tablo 2).

Literatür incelendiğinde mevcut araştırmada kullanılan Ç-SDDÖ'yü kullanarak yapılan araştırmalarda [Wall, Covell ve MacIntyre \(1999\)](#) 15-18 yaş arası öğrenciler arasında, [Gökler \(2007\)](#) 3-8. sınıf öğrencileri arasında, [Wit, Karioja ve Rye \(2010\)](#), [İkiz ve Çakar \(2010\)](#) ile [Karataş \(2012\)](#) lise öğrencileri arasında, [Demirdüzen \(2013\)](#) 10 ve 11. sınıf öğrencileri arasında arkadaştan ve öğretmenden alınan destek alt boyutlarında, [Akyol ve Salı \(2013\)](#) 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri arasında, [Salı ve Akyol da \(2014\)](#) mesleki eğitim merkezlerinin 1-6. Dönemleri ile genel liselerde öğrenim gören öğrenciler arasında Ç-SDDÖ puanı ve Ç-SDDÖ alt boyutlarında kadın ve erkek öğrenciler arasında kadın öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Spor yapan ve yapmayan öğrenci grupları ile yapılan araştırmalarda da [Yaşın vd. \(2019-a\)](#) 7 ve 8. sınıfta öğrenim gören spor yapan kadın ve erkek öğrenciler arasında öğretmenden alınan destek boyutunda spor yapan kadın öğrencilerin, spor yapmayan kadın ve erkek öğrenciler arasında ise arkadaştan alınan destek boyutu ile sosyal destek toplam puanlarında kadın öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. [Tan vd. de \(2020\)](#) 7. ve 8. sınıfta öğrenim görmekte olan spor yapan kadın ve erkek öğrenciler arasında arkadaştan, aileden, öğretmenden alınan destek boyutları ile sosyal toplam puanlarında spor yapan kadın öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. [Aksoy, Özcan ve Çoknaz da \(2018\)](#) okul sporlarına katılmış ortaöğretim öğrencilerine "Algılanan Sosyal Destek Ölçeğini" uygulayarak yapmış oldukları araştırmada spor yapan kadın ve erkek öğrencilerin arkadaşlardan algılanan sosyal destek puanları arasında kadın öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Aileden, akrabadan ve öğretmenden algılanan destek boyutlarında ise gruplar arasında herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır ([Aksoy, Özcan ve Çoknaz, 2018](#)). Adı geçen araştırmaların yanında [Şimşek \(2010\)](#) 8. sınıf öğrencileri, [Özcan \(2018\)](#) ebeveynleri boşanmış ve boşanmamış lise öğrencileri, [Davulcu \(2018\)](#) 8-19 yaş aralığındaki koruma altındaki çocuklar, [Tan vd. de \(2020\)](#) 7 ve 8. sınıfta okuyan spor yapmayan öğrenciler arasında Ç-SDDÖ ve alt boyut puanlarında kadın ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak herhangi bir fark tespit etmemişlerdir. [Hagiwara, Iwatsuki, Isogai, Van Raalte ve Brewer \(2017\)](#) sporcuların takım arkadaşlarından aldıkları sosyal desteği ölçmek için "Spor Takımları İçin Sosyal Destek Alma Ölçeğini" kullanarak yapmış oldukları araştırmada spor yapan erkek ve kadın üniversite öğrencileri arasında herhangi bir farklılık tespit etmediklerini ifade etmişlerdir. "Fiziksel Aktivitelerde Sosyal Destek Ölçeği" kullanılarak yapılan araştırmalarda [Akgül ve Karafil \(2021\)](#) kadın ve erkek ortaokul öğrencileri arasında akran sosyal desteği ile ebeveyn sosyal desteği alt boyutlarında, [Uzundağ da \(2022\)](#) spor liselerinde öğrenim gören kadın ve erkek öğrenciler arasında ölçek toplam puanı ile akran sosyal desteği ve ebeveyn sosyal desteği alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir fark tespit etmemişlerdir. [İlhan ve Taşkın \(2019\)](#) lise öğrencilerine, [Çoruh da \(2020\)](#) mücadele sporları ile ilgilenen 14-29 yaş arası kadın ve erkek sporculara "Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğini" uygulayarak yaptıkları araştırmalarda algılanan aile ve arkadaş desteği boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmacılar tarafından elde edilen bu sonuçlar mevcut araştırmanın sonuçlarından farklılık göstermektedir. Mevcut araştırmanın sonuçlarına benzer şekilde [İlhan ve Taşkın da \(2019\)](#), yaptıkları araştırmada sosyal destek puanları bakımından erkek öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre Ç-SDDÖ'den elde edilen veriler literatür çerçevesinde tartışılmış olup mevcut araştırmadan elde edilen sonuçlardan farklı sonuçların elde edildiği görülmüştür. Bu durumun ölçme araçlarının farklılıklarından ve örnekleme katılan öğrencilerin farklı kişisel özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Arkadaştan alınan destek, aileden alınan destek boyutları ve sosyal destek toplam puanına göre erkek öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek bulunmasının toplumumuzda erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre aileleri tarafından biraz daha fazla desteklenmeleri, serbest bırakılmaları ile sosyal hayatlarında arkadaşlık ilişkilerinin daha fazla olmasından kaynaklanabileceği ifade edilebilir. Öğretmenden alınan destek boyutunda ise kadın ve erkek öğrenciler arasında fark olmamasını öğretmenlerin derslerde ve sportif faaliyetlerde öğrencilere eşit bir şekilde davranarak onları desteklemelerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin yaptıkları spor türü değişkenine göre Ç-SDDÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan analizler sonucunda arkadaşta alınan destek ve öğretmenden alınan destek boyutlarına göre gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Aileden alınan destek boyutu ile Sosyal destek toplam puanına göre takım sporları ile ilgilenen öğrencilerin puan ortalamalarının bireysel sporlar ile ilgilenen öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olması nedeni ile gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir (tablo 3). Literatür incelendiğinde Ç-SDDÖ kullanılarak yapılan spor türü değişkenine göre herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ç-SDDÖ'ye benzer boyut ve maddelerden oluşan sosyal destek ölçekleri kullanılarak yapılan araştırmalarda da Aksoy, Özcan ve Çoknaz (2018) okul sporlarında takım veya bireysel sporlarda mücadele eden öğrenciler arasında, Uzundağ da (2022) spor lisesinde okuyan bireysel ve takım sporları ile ilgilenen öğrenciler arasında sosyal destek algısı bakımından istatistiksel olarak herhangi bir fark tespit etmediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmacılar tarafından elde edilen bu sonuçlar mevcut araştırmanın sonuçlarından farklılık göstermektedir.

Spor lisesi öğrencilerinin spor türü değişkenine göre Ç-SDDÖ'den elde edilen veriler literatür çerçevesinde tartışılmış olup mevcut araştırmadan elde edilen sonuçlardan farklı sonuçların elde edildiği görülmüştür. Takım ve bireysel sporlar ile ilgilenen öğrenciler arasında arkadaşta alınan sosyal destek algısı bakımından fark olmamasını öğrencilerin antrenmanlarda ve müsabakalarda arkadaşları ile sürekli beraber olmalarının yanında bazı bireysel sporlarda da takım sporlarında olduğu kadar sporcu ile antrenmanların yapılması nedeni ile takım sporlarındaki gibi arkadaşlık ortamının oluşmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca arkadaşta alınan destek boyutunda gruplar arasında fark oluşmamasının bireysel de olsa okullarını veya kulüplerini temsil etmeleri nedeni ile gelişen takımdaşlık duygularının spor alanlarının dışına da taşınması ile sürekli iletişim ve dayanışma içerisinde olmaların sonucu olabileceği öngörülmektedir. Ayrıca spor sayesinde birlikte iş yapma, dayanışma, paylaşma ve grup bilinci gibi özellikler gelişmektedir (Aracı, 1999; Erkal, 1992; Salar, Hekim ve Tokgöz, 2012) Öğretmenden alınan sosyal destek algısı bakımından gruplar arasında fark olmamasını ise öğretmenlerin ve antrenörlerin bireysel ve takım sporları ile ilgilenen sporcuları ile aynı düzeyde sürekli olarak ilgilenmeleri ile açıklamak mümkündür. Öğrenciler ailelerinden gerekli izin ve destekleri alarak öğrenimlerini spor liselerinde devam ettirirken aynı zamanda elde ettikleri bu desteklerle de herhangi bir takım veya bireysel sporla da ilgilenmektedirler. Bundan dolayı bireysel ve takım sporları ile ilgilenen öğrenciler arasında aileden alınan destek ve sosyal toplam puanı bakımından oluşan farklılığın öğrencilerin farklı durumları ile desteği algılaya biçimlerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Spor lisesi öğrencilerinin sınıf değişkenlerine göre Ç-SDDÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan analizler sonucunda aileden alınan destek boyutu ile öğretmenden alınan destek boyutunda gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Arkadaştan alınan destek boyutu ile sosyal destek toplam puanına göre 10. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının 11. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarına göre daha yüksek olması nedeni ile gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir. 11.sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının 9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarına göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir (tablo 4).

Karataş da (2012) yapmış olduğu araştırmada aileden alınan destek boyutunda 9.sınıf öğrencilerinin, öğretmenden alınan destek boyutu ile sosyal destek toplamında da 9 ve 10.sınıf öğrencilerinin puanlarının ve destek düzeylerinin diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Karataş'ın (2012) elde etmiş olduğu sonuçlar mevcut araştırmanın sonuçlarına paralellik göstermektedir. Farklı sonuçlar tespit edilen araştırmalarda Demirdüzen (2013) 10 ve 11. sınıf

öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada, aile desteği boyutunda 11.sınıf öğrencilerinin (17 yaş), öğretmenlerden alınan destek boyutunda ise 10.sınıf öğrencilerinin (16 yaş) puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Aksoy, Özcan ve Çoknaz (2018) ise sınıf düzeyine göre öğrencilerin sosyal destek algılarında fark tespit etmemişlerdir. Araştırmacılar tarafından elde edilen bu sonuçlar mevcut araştırmanın sonuçlarından farklılaşmaktadır.

Spor lisesi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre Ç-SDDÖ'den elde edilen veriler literatür çerçevesinde tartışılmış olup araştırma sonucunda arkadaşlardan alınan destek boyutu ile sosyal destek toplam puanına göre 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olması ile birlikte 11.sınıfların puan ortalamalarının diğer sınıflara göre düşük olmasının yıllar geçtikçe insanların ihtiyaçlarının değişmesine paralel olarak çevresinden beklentilerin ve onlardan görmek istediği desteklerin biçim ve miktarının da değişebileceğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Wit, Karioja ve Rye (2010) ile Wit, Karioja, Rye ve Shain de (2011) lise öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmalarda öğrencilerin sınıf seviyeleri yükseldikçe destek algılarının azaldığını ifade etmişlerdir. Karataş da (2012) 11.sınıfların kendilerini diğer sınıflara göre daha yetişkin görerek fazla yardım istememelerinden dolayı sosyal destek algılarının azabileceğini ifade etmiştir.

Spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre GYTÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan analizler sonucunda planlı tutum ile korkulu tutum boyutlarında gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Olumlu tutum boyutunda ise kadın öğrencilerin puan ortalamalarının erkek öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olması nedeni ile gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir (tablo 5). Literatür incelendiğinde GYTÖ'yü kullanarak Yaşın vd. (2019-b) ile Tan vd. (2020) spor yapan ve yapmayan 7 ve 8. sınıf öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmalarda olumlu, planlı ve korkulu yönelim boyutlarında spor yapan ve yapmayan kadın ile erkek öğrenci grupları arasında, Koçyiğit (2014) ve Büyüktopçu da (2017) geleceğe yönelik tutum bakımından kadın ve erkek üniversite öğrencileri arasında istatistiksel olarak herhangi bir farklılık tespit etmediklerini ifade etmişlerdir. Spor lisesi öğrencilerinin gelecek yönelimleri üzerine "Ergen Gelecek Beklentisi Ölçeği" ile "Gelecek Beklentisi Ölçeği" kullanılarak yapılan araştırmalarda ise kadın öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olmasından kaynaklanan anlamlı farklar tespit edilmiştir (Dumangöz ve Sanlav, 2021; Turkey vd., 2018). İovu da (2014) araştırmasında geleceğe yönelik olumlu beklenti bakımından liselerde öğrenim gören kadın öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Araştırmacılar tarafından elde edilen bu sonuçlar mevcut araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Kadın ve erkek öğrenciler arasında planlı ve korkulu tutum boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmamasına rağmen planlı tutum boyutunda erkeklerin ortalaması daha yüksek iken korkulu tutum boyutunda ise erkek öğrencilerin ortalamaları kadın öğrencilerin ortalamalarına göre daha düşük düzeydedir. Araştırmada elde edilen bu sonuçlara paralel şekilde Edwards (2008) yetişkin kadınların erkeklere göre geleceğe karşı daha kaygılı tutum sergilediklerini, Yaşın vd. (2019-b) spor yapmayan erkek öğrencilerin planlı tutum düzeylerinin kadın öğrencilere göre daha yüksek, korkulu yönelimlerinin ise daha düşük düzeyde olduğunu, Tan vd. de (2020) spor yapan erkek öğrencilerin spor yapan kadın öğrencilere göre planlı yönelim düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Mevcut araştırmanın sonuçlarından farklı sonuçların elde edildiği GYTÖ'yü kullanarak İmamoğlu ve Edwards'ın (2007) üniversite öğrencileri ile Altınay'ın da (2018) 6.7.8. sınıf öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmalarda korkulu tutum boyutunda kadın öğrencilerin, Maraş'ın (2018) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada ise olumlu yönelim ve kaygılı yönelim boyutlarında erkek öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gelecek Beklentisi Ölçeği kullanılarak lise öğrencileri ile yapılan araştırmalarda da gelecek beklentisi toplam puanlarına göre erkek öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Çuhadar, Demirel, Er ve Serdar, 2019; Çuhadar, Demirel, Er ve Serdar, 2020; Şimşek, Ünal, Erbay Mermer ve Özasan, 2022). Ergen Gelecek Beklentisi Ölçeğinin kullanıldığı araştırmada ise cinsiyet değişkenine göre gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir (Kılıçman, Balcı, Cöhce, Çöpür, Güzel ve Özdemir, 2022). Bahsi geçen araştırmalarda elde edilen bu sonuçlar mevcut araştırmanın sonuçlarından farklılık göstermektedir.

Spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre GYTÖ'den elde edilen veriler literatür ile tartışılmış olup araştırmada elde edilen sonuçlar literatür ile paralellik göstermektedir. Diğer

araştırmalarda elde edilen farklı sonuçların ise araştırmalara katılan öğrencilerin kişisel özelliklerinden ve durumlarından kaynaklanabileceği söylenebilir. Geleceğe yönelik olumlu tutum boyutunda kadın öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olmasının kadınların erkeklere göre gelecekteki kariyerleri, yaşamları ve aile kurma gibi konularda daha fazla planlı olmaları ile olumlu düşüncelerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. [Seginer ve Mahanja \(2004\)](#) yaptıkları araştırmada kadınların erkeklere göre gelecekteki eğitim hayatları, geleceğe yönelik planları ve aile kurma konusunda daha iyimser ve olumlu düşünceler içerisinde olduklarını ifade etmişlerdir. [Seginer de \(2009\)](#) cinsiyet farklılıklarının geleceğe yönelik tutumlara etkisinin incelendiği araştırmalarda elde edilen sonuçlara göre genel olarak kadınların gelecekteki yaşamları hakkında erkeklere göre daha fazla araştırma ve planlama yaptıklarını ifade etmiştir.

Spor lisesi öğrencilerinin yaptıkları spor türü değişkenine göre GYTÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan analizler sonucunda planlı tutum boyutunda gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Takım sporları ile ilgilenen öğrencilerin olumlu tutum boyutunda puan ortalamalarının daha yüksek, korkulu tutum boyutunda ise puan ortalamalarının daha düşük olması nedeni ile gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir (tablo 6). (Korkulu tutum boyutuna göre düşük puanlar daha az korkulu yönelime sahip olunması anlamına gelmektedir). Takım sporları ile ilgilenen öğrencilerin geleceğe yönelik olumlu tutumlarının daha yüksek olduğu buna paralel olarak da bireysel sporlarla ilgilenen öğrencilere göre geleceğe yönelik korkulu tutumlarının daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde spor türü değişkenine göre geleceğe yönelik tutumları belirlemeye yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Takım sporları ile ilgilenen öğrencilerin geleceğe yönelik olumlu tutum puan ortalamalarının daha yüksek, korkulu yönelim puan ortalamalarının ise daha düşük olmasının genellikle takım sporlarında daha fazla kişi ile birlikte antrenman yapılmasından dolayı arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesine paralel olarak öğrencilerin birbirlerini daha fazla desteklenmelerinden dolayı geleceğe daha olumlu bakmaları bunun sonucunda da geleceğe yönelik korkularının azalmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra [Çepikkurt ve Fındık'ın da \(2017\)](#) ifade ettiği gibi takım sporlarının sosyal becerileri bireysel sporlara göre daha fazla geliştirmesinin etkisi ile takım sporları ile ilgilenen sporcuların geleceğe yönelik düşüncelerinin olumlu olarak etkilenebileceği öngörülmektedir. [Demir, İbiş ve Miçooğulları da \(2020\)](#) takım sporları ile ilgilenen sporcuların bireysel sporlarla ilgilenenlere göre daha doğru kararlar aldıklarını ifade etmişlerdir. Doğru karar alma konusunda kendisini geliştiren bireylerin gelecek konusunda daha planlı davranarak mantıklı kararlar alabileceği bu doğrultuda da olumlu yönelimleri artarken korkulu yönelimlerin ise azalacağı düşünülmektedir.

Spor lisesi öğrencilerinin sınıf değişkenlerine göre GYTÖ puanlarını karşılaştırmak için yapılan analizler sonucunda olumlu tutum boyutunda gruplar arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Planlı tutum boyutunda 9 ve 10.sınıf öğrencileri arasında 10. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının daha yüksek, korkulu tutum boyutunda ise düşük puanların daha az korkulu yönelime sahip olunması anlamına geldiğinden dolayı 9 ve 11. sınıflar arasında 9. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının daha düşük olması nedeni ile gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilmiştir (tablo 7).

Bu sonuçlara göre 10. sınıfların 9. sınıflara göre gelecek konusunda daha planlı oldukları, 9. sınıflarında 11. sınıflara göre geleceğe yönelik daha az düzeyde korkulu tutum taşıdıkları tespit edilmiştir. [Şimşek \(2012\)](#) gelecek beklentisi bakımından, [Dumangöz ve Sanlav \(2021\)](#) ise "Kişisel ve Mesleki Gelecek" boyutunda 9. sınıfların puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. [Maraş \(2018\)](#) ile [Kılıçman vd. \(2022\)](#) ise araştırmalarında sınıf düzeyine göre geleceğe yönelik tutum ve gelecek beklentisi bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark tespit etmediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmacılar tarafından elde edilen bu sonuçlar mevcut araştırmanın sonuçlarından farklılık göstermektedir.

Spor lisesi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre GYTÖ'den elde edilen veriler literatür ile tartışılmış olup diğer araştırmalarda elde edilen farklı sonuçların örneklem ve ölçme araçlarının farklılığından kaynaklanabileceği söylenebilir. Araştırma sonucunda planlı tutum boyutunda 10. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının daha yüksek olmasının bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin 9. sınıftakilere göre yaş olarak daha büyük olmalarından, ergenlik çağlarının sonuna yaklaşmalarının etkisiyle hayata bakış açılarının değişmesi ile yaşamı daha ciddiye almaya başlamalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Korkulu tutum boyutunda 11. sınıfların 9.sınıf öğrencilerine göre geleceğe yönelik

olarak daha korkulu tutum sergilemelerini 11. sınıftan itibaren üst öğrenime geçiş kaygıları ile lise öğrenim sürelerinin ve ergenlik yıllarının sonuna gelmelerinden dolayı okul bittiğinde gelecekte ne olacağı ne yapacağı konusundaki kaygılarının başlamasından kaynaklanabileceği ifade edilebilir. Ayrıca 9. sınıf öğrencilerinin lise öğrenimlerinin ilk aşamasında ve daha ergenlik çağlarında olmalarından dolayı gelecek ile ilgili olumsuz ve kaygılı tutumların daha az düzeyde olabileceği ifade edilebilir. [Nurmi de \(1991\)](#) araştırmasında ergenlerin gelecek korkularının yaşa bağlı olarak artış gösterdiğini ifade etmiştir.

Spor lisesi öğrencilerinin Ç-SDDÖ ve GYTÖ'nün alt boyutları arasındaki ilişkileri tespit etmek için Pearson testi yapılmıştır. Korelasyon katsayısının önünde yer alan artı (+) işareti iki değişken arasında pozitif korelasyon, eksi (-) işareti ise negatif korelasyonu ifade eder. -1 ile +1 arasındaki değerler de değişkenler arasındaki ilişkinin gücünü göstermektedir ([Pallant, 2017](#)). Genel olarak elde edilen korelasyon katsayıları; ".00-.19 Çok Zayıf İlişki", ".20-.39 Zayıf İlişki", ".40-.69 Orta Düzeyde İlişki", ".70-.89 Yüksek Düzeyde İlişki", ".90-1.00 Çok Yüksek Düzeyde İlişki" var şeklinde yorumlanmaktadır ([Taşpınar, 2017](#)). Elde edilen veriler ve literatür göz önüne alındığında Ç-SDDÖ'nün arkadaşta alınan destek boyutu ile aileden alınan destek ve öğretmenden alınan destek boyutları arasında orta düzeyde pozitif ilişki, GYTÖ'nün olumlu yönelim boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif ilişki, planlı yönelim boyutu arasında çok zayıf düzeyde pozitif ilişki, korkulu yönelim boyutu arasında ise çok zayıf düzeyde negatif ilişki tespit edilmiştir. Aileden alınan destek boyutu ile öğretmenden alınan destek boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif ilişki, GYTÖ'nün olumlu yönelim boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif ilişki, planlı yönelim boyutu arasında çok zayıf düzeyde pozitif ilişki, korkulu yönelim boyutu arasında ise zayıf düzeyde negatif ilişki tespit edilmiştir. Öğretmenden alınan destek ile GYTÖ'nün olumlu yönelim boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif ilişki, planlı yönelim boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif ilişki, korkulu yönelim boyutu arasında ise zayıf düzeyde negatif ilişki tespit edilmiştir. GYTÖ'nün olumlu yönelim boyutu ile planlı yönelim boyutu arasında orta düzeyde pozitif ilişki, korkulu yönelim boyutu arasında ise zayıf düzeyde negatif ilişki tespit edilmiştir. GYTÖ'nün Planlı yönelim boyutu ile korkulu yönelim boyutu arasında ise çok zayıf düzeyde negatif ilişki tespit edilmiştir (tablo 8).

[Tan vd. de \(2020\)](#) spor yapan ortaokul öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmada spor yapan kadın ve erkek öğrencilerinin Ç-SDDÖ ve GYTÖ'nün arkadaşta alınan destek ile aileden alınan ve öğretmenden alınan destek arasında, aileden alınan destek ile öğretmenden alınan destek ve olumlu yönelim arasında, öğretmenden alınan destek ile olumlu ve planlı yönelim arasında, olumlu yönelim ile de planlı yönelim boyutları arasında çok zayıf ile orta düzeyde pozitif yönde ilişkiler olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca arkadaşta alınan destek, aileden alınan destek, öğretmenden alınan destek, olumlu yönelim ve planlı yönelim boyutları ile korkulu yönelim boyutları arasında zayıf ve orta düzeyde negatif yönde bir ilişki bulmuşlardır. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde [Iovu'da \(2014\)](#) araştırmasında aile ve akran grubu desteğinin ergenlerin geleceğe yönelik beklentilerini çok az düzeyde etkilediğini tespit etmiştir. [Dubow, Arnett, Smith ve Ippolito \(2001\)](#) araştırma sonuçlarına göre yüksek düzeyde olumlu gelecek beklentileri ile aile ve akran desteğinin ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. [Ege de \(2018\)](#) araştırmasında aile desteği, arkadaş desteği ve öğretmen desteği ile gelecek beklentisi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, lise öğrencilerinin aile, arkadaş ve öğretmenlerinden aldıkları destekler arttıkça gelecek beklentilerinin de arttığını tespit etmiştir. [Konate de \(2018\)](#) araştırmasında öğrencilerin geleceğe yönelik olarak aileleri ile arkadaşlarının vereceği desteklere önem verdiklerini ifade etmiştir.

Spor lisesi öğrencilerinin Ç-SDDÖ ile GYTÖ alt boyutları arasındaki ilişki elde edilen veriler ile literatür çerçevesinde tartışılmış olup araştırmada elde edilen sonuçlar [Tan vd.'nin \(2020\)](#) elde etikleri sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Literatürde sosyal destek ile geleceğe yönelik tutumların ilişkilendirildiği başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Elde edilen veriler ışığında spor lisesi öğrencilerinin arkadaşta, aileden ve öğretmenlerinden aldıkları destekler arttıkça geleceğe yönelik olumlu ve planlı yönelim düzeylerinin arttığını, korkulu yönelimlerinin ise azaldığını ifade edebiliriz. Bu durumunu bireylerin iletişim halinde olduğu sosyal çevrelerinden gördükleri destek sayesinde ileriki hayatlarında olumlu ve olumsuz durumlarla karşılaştıklarında onlardan gerekli destek ve yardım alabileceklerini düşünmelerinden kaynaklanabileceğini ifade etmek mümkündür. Bunun sonucunda da korkulu yönelimleri azalabilir. [Nurmi \(1991\)](#) yapmış olduğu araştırmasında aile, akran ve öğretmenlerden alınan desteklerin bireylerin eğitim ve kariyer gibi hedef ve beklentilerini doğrudan etkileyebileceğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak spor lisesi öğrencilerinin cinsiyet, yapılan spor türü ve sınıf düzeyi değişkenlerinin Ç-SDDÖ ile GYTÖ'nün alt boyutlarında farklılaşmalara yol açtığı, arkadaş, aile ve öğretmenlerinden yeterli düzeyde destek aldıklarını, alınan bu desteklerin sonucunda da geleceğe yönelik korkulu yönelimlerinin azaldığını, bu sayede de geleceğe yönelik daha olumlu ve planlı yönelim içinde olduklarını söylemek mümkündür.

Öneriler

1. Araştırmanın farklı illeri, farklı lise türlerini ve öğrencilerin sosyo-ekonomik vb. değişkenlerini de kapsayacak şekilde yapılması önerilmektedir.
2. Öğrencilerin geleceğe yönelik olumlu ve planlı tutum geliştirerek korkulu yönelimlerini azaltabilmek için iletişim halinde olduğu kişiler tarafından onlara gerekli desteklerin sağlanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akgül, M. H., & Karafil, A. Y. (2021). Ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktiviteye yönelik sosyal destek algılarının psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19 (3), 164-175. <https://doi.org/10.33689/spormetre.891172>
- Aksoy, E., Özcan, G., & Çoknaz, H. (2018). Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(60), 692-698. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2823>
- Akyol, A. K., & Salı, G. (2013). Yatılı ve gündüzlü okuyan çocukların benlik kavramlarının ve sosyal destek algılarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1377-1398. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/22604/241542>
- Altınay, B. (2018). 12-15 yaş grubu ergenlerin gelecek yönelimlerinin pozitif psikolojinin bazı değişkenleri açısından incelenmesi (Yayınlanmamış Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye.
- Aracı, H. (1999). *Okullarda beden eğitimi*. Ankara: Bağırgan Yayın Evi.
- Artar, M. (2003). Depremi yaşayan ergenlerin gelecek beklentilerinin içeriği. *Kriz Dergisi*, 11(3), 21-27. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000195
- Barrera Jr, M. (1986). Distinctions between social support concepts, measures, and models. *American journal of community psychology*, 14(4), 413-445. <https://doi.org/10.1007/BF00922627>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Özcan E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüktopçu, U. K. (2017). *Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Callaghan, P., & Morrissey, J. (1993). Social support and health: A review. *Journal of Advanced Nursing*, 18(2), 203-210. <https://doi:10.1046/j.1365-2648.1993.18020203.x>
- Caplan, G. (1974). *Support systems and community mental health: Lectures on concept development*. Behavioral Publications.
- Cauce, A. M., & Srebnik, D. S. (1990). Returning to social support systems: A morphological analysis of social networks. *American Journal of Community Psychology*, 18(4), 609-616. <https://doi.org/10.1007/BF00938063>
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38(5), 300-314. <https://doi.org/10.1097/00006842-197609000-00003>
- Cohen, S. (2004). Social relationships and health. *American psychologist*, 59(8), 676. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.59.8.676>
- Çepikurt, F., & Fındık, M. (2017). Takım sporu yapanlarla bireysel spor yapanların sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Uluslararası Spor Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 3(2), 55-63. <https://doi.org/10.18826/useeabd.296718>
- Çoruh, E. (2020). *Algılanan sosyal desteğin mücadele sporcularının özgüvenleri ve psikolojik dayanıklılıkları üzerindeki rolünün incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.

- Çuhadar, A., Demirel, M., Er, Y., & Serdar, E. (2019). Lise öğrencilerinde boş zaman yönetimi ve gelecek beklentisi ilişkisi. *Journal of International Social Research*, 12(66), 1488-1505. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3689>
- Çuhadar, A., Demirel, M., Er, Y., & Serdar, E. (2020). Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ve gelecek beklentisi ilişkisinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(24), 2528-2544. <https://doi.org/10.26466/opus.620060>
- Davulcu, Ü. Ş. (2018). *Çocuk evleri sitesinde kalan çocukların algıladıkları sosyal destek ve beklentileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, Türkiye.
- Demir, İ., İbiş, S., & Miçooğulları, B. O. (2020). Takım sporları ile bireysel spor yapanların psikolojik karakteristiklerinin incelenmesi ve karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22 (2), 55-70. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunibesyo/issue/55659/696176>
- Demirdüzen, H. (2013). *Ergenlerin algılanan sosyal destek düzeyleri ile duygusal özyeterlik düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Deveci, M., & Ahmetoğlu, E. (2018). Zihin engelli çocuğu olan ailelerin algıladıkları sosyal destek düzeyinin incelenmesi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 123-131. http://www.ibaness.org/bnejss/2018_04_02/13_Deveci_and_Ahmetoglu.pdf
- Dubow, E. F., & Ullman, D. G. (1989). Assessing social support in elementary school children: The survey of children's social support. *Journal of Clinical Child Psychology*, 18(1), 52-64. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp1801_7
- Dubow, E. F., Arnett, M., Smith, K., & Ippolito, M. F. (2001). Predictors of future expectations of inner-city children: A 9-month prospective study. *The Journal of Early Adolescence*, 21(1), 5-28. <https://doi.org/10.1177/0272431601021001001>
- Dumangöz, P. D., & Sanlav, R. (2021). Spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin kişisel özellikleri ile gelecek beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(24), 551-561. <https://dergipark.org.tr/en/pub/asbider/issue/65093/1000798>
- Edwards, G. A. (2008). *Relationship between future time orientation, adaptive self-regulation, and well-being: Self-Type and Age Related Differences*. (Unpublished PhD thesis). Middle East Technical University, Social Sciences Institute, Ankara, Türkiye.
- Ege, A. (2018). *Ergenlerin sorunlarının ve algıladıkları sosyal desteğin gelecek beklentilerine etkilerinin incelenmesi: Altındağ Örneği* (Yayımlanmamış Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye.
- Eldeleklioğlu, J. (2012). Assessment of Turkish adolescents' future orientations in their life scripts: A Qualitative Study. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 47, 376-381. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.666>
- Erkal M. E. (1992). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Ezzell, C. E., Swenson, C. C., & Brondino, M. J. (2000). The relationship of social support to physically abused children's adjustment. *Child abuse & neglect*, 24(5), 641-651. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(00\)00123-X](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(00)00123-X)
- Gjesme, T. (1983). On the concept of future time orientation: considerations of some functions' and measurements' implications. *International Journal of Psychology*, 18(1), 443-461. <https://doi.org/10.1080/00207598308247493>
- Gökler, I. (2007). Çocuk ve ergenler için sosyal destek değerlendirme ölçeği türkçe formunun uyarlama çalışması: Faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(2), 90-99. https://cms.cogepderg.com/Uploads/Article_30277/cogepderg-14-90.pdf
- Güler, A. (2004). *Relationship between self-construals and future time orientations* (Unpublished master of thesis). Middle East Technical University, Social Sciences Institute, Ankara, Türkiye.
- Hagiwara, G., Iwatsuki, T., Isogai, H., Van Raalte, J. L., & Brewer, B. W. (2017). Relationships among sports helplessness, depression, and social support in American college student-athletes. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(2), 753-757. <https://doi.org/10.7752/jpes.2017.02114>
- Holopainen, L., & Sulinto, S. (2005). *Adolescents' health behaviour and future orientation*. (Unpublished master of thesis), University of Jyväskylä, Department of Psychology, Jyväskylä.
- Iovu, M. B. (2014). Adolescents' positive expectations and future worries on their transition to adulthood. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 149, 433-437. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.08.283>
- İkiz, F. E., & Çakar, F. S. (2010). Perceived social support and self-esteem in adolescence. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 2338-2342. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.07.46>

- İlhan, A., & Taşkın, C. (2019). Lise öğrencilerinin sosyal destek ile fiziksel aktivite düzeylerini arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(98), 307-313. <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.36790>
- İmamoğlu, E., & Edwards G, A. (2007). Geleceğe ilişkin yönelimlerde benlik tipine bağlı farklılıklar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(60), 115-132. <http://antalya.psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpd1300443320070000m000145.pdf>
- Kapıkıran, Ş., & Özgüngör, S. (2009). Ergenlerin sosyal destek düzeylerinin akademik başarı ve güdülenme düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 21-30.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi* (33. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karataş, Z. (2012). Ergenlerin algılanan sosyal destek ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 257-271. https://cms.cogepderg.com/Uploads/Article_30238/cogepderg-16-21.pdf
- Kaya, H., Bodur, G., & Yalnız, N. (2014). The relationship between high school students' attitudes toward future and subjective well-being. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 3869-3873. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.857>
- Kılıçman, İ., Balci, R. Ç., Cöğce, A. A., Çöpür, H., Güzel, E., & Özdemir, B. (2022). Liselerde öğrenim gören öğrencilerin gelecek beklentilerinin yaşam doyumu üzerindeki etkileri. *Anatolia Social Research Journal*, 1(1), 91-105. <https://www.anadulusosyal.com/index.php/as/article/view/19>
- Koçyiğit, M. (2014). *Cinsiyete ve ait olma düzeylerine göre üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun, Türkiye.
- Konate, A. D., & Ergin, D. A. (2018). Ergenler için "Gelecek beklentisi farkındalık eğitimi" programının etkinliğinin sınanması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 69-84. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ydrama/issue/37569/868807>
- Kong, F., Zhao, J., & You, X. (2013). Self-esteem as mediator and moderator of the relationship between social support and subjective well-being among Chinese university students. *Social indicators research*, 112, 151-161.
- Koruç, Z., & Bayar, P. (1990). *Kitle sporu ve spor psikolojisi*. Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, İstanbul Üniversitesi, 115-118.
- Küçük, V., & Koç, H. (2004). Psiko-Sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 131-142. <https://dergipark.org.tr/en/pub/dpusbe/issue/4751/65276>
- Maraş, Z. Ş. (2018). *Üniversite öğrencilerinin meslek seçimlerinin ve geleceğe yönelik tutumlarının algılanan anne-baba tutumları ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Martinez-Hernaez, A., Carceller-Maicas, N., DiGiacomo, M. S., & Ariste, S. (2016). Social support and gender differences in coping with depression among emerging adults: A mixed-methods study. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 10, 1-11. <https://doi.org/10.1186/s13034-015-0088-x>
- Nurmi, J.-E. (1991). How do adolescents see their future? A review of the development of future orientation and planning. *Developmental Review*, 11, 1-59. [https://doi.org/10.1016/0273-2297\(91\)90002-6](https://doi.org/10.1016/0273-2297(91)90002-6)
- Nurmi, J.-E. (2001). Adolescents self direction and self definition in age -graded sociocultural and interpersonal context. In J.-E.Nurmi (Ed.), *Navigating through adolescence* (pp.229-249). Routledge.
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. (2018). *Spor liseleri*. http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/19185304_Spor_Liseleri.pdf Erişim tarihi: 23.04.2023.
- Özcan, U. (2018). *Ebeveynleri boşanmış ve boşanmamış ergenlerin öz yeterlik ve sosyal destek düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu, Türkiye.
- Özekes, M. (2023). Ergenlerde etnik grup ve boş zaman aktivitesi / ethnic group and leisure time activity in adolescents. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14 (3), 120-132. DOI: 10.19160/e-ijer.1280422
- Pallant, J. (2017). *SPSS kullanma kılavuzu. SPSS ile adım adım veri analizi*. (2. baskı), Çev. Balci, S. & Ahi, B. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Procidano, M. E., & Heller, K. (1983). Measures of perceived social support from friends and from family: Three validation studies. *American journal of community psychology*, 11(1), 1-24. https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/52470677/Procidano_Heller_1983-libre.pdf?

- Salar, B., Hekim, M., & Tokgöz, M. (2012). 15-18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(6), 123-135. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/makusobed/issue/19438/206734>
- Salı, G., & Akyol, A. K. (2014). A study on the peer relationships, social support perceptions and perfectionism of working and non-working children according to gender. *Education and Science*, 39(173), 208-221. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/1581/713>
- Shumaker, S. A., & Brownell, A. (1984). Toward a theory of social support: Closing conceptual gaps. *Journal of Social Issues*, 40(4), 11-36. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1984.tb01105.x>
- Seginer, R., & Mahajna, S. (2004). How the future orientation of traditional Israeli Palestinian girls links beliefs about women's roles and academic achievement. *Psychology of women quarterly*, 28(2), 122-135. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2004.00129.x>
- Seginer, R. (2008). Future orientation in times of threat and challenge: How resilient adolescents construct their future. *International Journal of Behavioral Development*, 32(4), 272-282. <https://doi.org/10.1177/0165025408090970>
- Seginer, R. (2009). *Future orientation: Developmental and ecological perspectives*. New York: Springer.
- Şimşek, D. (2010). *Yatılı ilköğretim bölge okulu ve ailesi yanında kalan ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin akran ilişkileri, sosyal destek algıları ve yaşam doyumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Türkiye.
- Şimşek, H. (2012). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve gelecek beklentilerini etkileyen faktörler. *Journal of Theoretical Educational Science/Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 5(1). <https://dergipark.org.tr/en/pub/akukeg/issue/29344/314023>
- Şimşek, H., Ünal, M., Erbay Mermer, Ş., & Özasan, D. (2022). Lise öğrencilerinde gelecek beklentisi ve öz güven ilişkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(Özel Sayı), 387-409. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1068626>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Allyn & Bacon.
- Tan, M., Yaşın, İ., Çolakoğlu, F. F., & Şahin, M. (2020). The effect of sport on perceived social support and future attitudes. *African Educational Research Journal*, 8(4), 822-830. <https://doi.org/10.30918/AERJ.84.20.151>
- Taşpınar, M. (2017). *Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamalı Nicel Veri Analizi. (1.baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi* (3. Baskı). Pegem Akademi.
- Turkay, H., Aydın, A. D., Güngöz, E., Başkan, A. H., & Aydın, H. (2018). Spor lisesi öğrencilerinin gelecek beklentilerinin incelenmesi. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(17), 370-378. <http://dx.doi.org/10.16989/TIDSAD.1536>
- Türköz, S., Köroğlu, B., & Kıralp, F. S. (2017). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümü öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeylerinin ve iletişim becerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(2), 142-158. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijhe/issue/35953/404069>
- Uzundağ, H. İ. (2022). *Spor lisesi öğrencilerinde sosyal destek algılarının yaşam becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas, Türkiye.
- Wall, J., Covell, K., & MacIntyre, P. D. (1999). Implications of social supports for adolescents' education and career aspirations. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 31(2), 63. <https://doi.org/10.1037/h0087074>
- Wit, D. J. D., Karioja, K., & Rye, B. J. (2010). Student perceptions of diminished teacher and classmate support following the transition to high school: Are they related to declining attendance?. *School Effectiveness and School Improvement*, 21(4), 451-472. <https://doi.org/10.1080/09243453.2010.532010>
- Wit, D. J. D., Karioja, K., Rye, B. J., & Shain, M. (2011). Perceptions of declining classmate and teacher support following the transition to high school: Potential correlates of increasing student mental health difficulties. *Psychology in the Schools*, 48(6), 556-572. <https://doi.org/10.1002/pits.20576>
- Yalçın, İ. (2015). İyi oluş ve sosyal destek arasındaki ilişkiler: Türkiye'de yapılmış çalışmaların meta analizi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(1), 21-32. <https://www.turkpsikiyatri.com/Data/UnpublishedArticles/yeypfp.pdf>
- Yaşın, İ., Tan, M., Çolakoğlu, F. F., & Çolakoğlu, T. (2019-a, Kasım). Spor sosyal destek algısını etkiler mi?. 17. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Tam Metin Kitabı* (ss. 518-524). Antalya.
- Yaşın, İ., Tan, M., Çolakoğlu, F. F., & Çolakoğlu, T. (2019-b, Kasım). Sporun geleceğe yönelik tutumlar üzerine etkisi. 17. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Tam Metin Kitabı* (ss. 525-530). Antalya.
- Yılmaz, B., Karlı, Ü., & Yetim, A. A. (2006). Sporda sosyal bütünleşme ölçeği (ssbö) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(4), 3-10. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gbesbd/issue/27990/303480>